

40 din., četrt leta 20 din., mesec 10 din., šest mesecev 50 din., leto 100 din. Inserterji ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Dolžnostni izvod.
2 P. n. Knjižnica Zgodovinskega društva.
Koroška cesta 10.
Maribor.

RAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvu je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon Interurban št. 113.

Aktuelna gospodarska vprašanja.

(Iz govora poslanca Pušenjaka).

Ko je govornik ugotovil, da je letošnji proračun odpravil še zadnje ostanke parlamentarne kontrole nad državnimi imetji in raznimi fondy, ter da ima finančni zakon vse napake od poprej in spodbija celo zakon o državnem računovodstvu, je prešel, kakor sledi na dnevno vprašanje:

Naša valutna politika.

Dolžnost finančnega ministra bi bila, da bi nam po dal izčrpno poročilo o finančni politiki naše države, osobito pa v vprašanju valutne politike, o vprašanju po manjkanju denarja, politiki Narodne banke, o carinski politiki, o velikem vplivu inozemskega kapitala na naše banke, kajti, kakor slišimo, je že večina naših bank odvisna od nemškega kapitala in o načinu, kako in kdaj misli pristopiti z izenačenju davčnih bremen v naši državi in kdaj misli predložiti novi davčni zakon.

Ker nam finančni minister v svojem ekspezuju o teh vprašanjih le malo pove, je potrebno, da mi sami označimo svoje stališče, in da mi sami označimo svoje zahteve. Pri nas se mnogo govori o tem, ali se vodi pri nas politika inflacije ali deflacije. Če mi označimo našo valutno politiko pravilno, potem ne moremo trditi, da se vodi pri nas politika deflacije, temveč, da se vodi politika prohibicije inflacije. Dokaz temu so poročila, ki jih dobimo od Narodne banke. Po izkazu Narodne banke je bilo število bankovcev v obtoku 31. decembra 1922 za 5.039.883.135 D, 8. novembra 1923 pa za 5 milijard 917.216.650 D. Torej vidite, da o deflaciji ne more biti govora. Nadalje poudarjam, da deflacija ne obstoji samo v tem, da se zmanjša število bankovcev, ampak v tem, da se poveča notranja vrednost denarja, da se poveča njegova kupna moč.

Ako vodimo politiko deflacije, je posledica ta, da zmanjšamo cene, da povečamo vrednost denarja, da zmanjšamo državne izdatke kakor tudi dohodke, kratkomalo da se začne cel preobrat v naši gospodarski politiki.

Prav gotovo je, da se to ne more doseči samo z zmanjšanjem števila bankovcev, ki so v prometu, kajti posledica prohibicije inflacije je povečanje obrestne mere na kapital. Govori se, da se je dinar popravil. To je res, toda popravljen je samo v inozemstvu. Glavni vzrok za popravilo dinarja v inozemstvu je povečan izvoz nasproti zmanjšani uvozu, uvoz inozemskega kapitala in padanje inozemskih valut. Če pa pogledamo na razmere v naši državi, moramo ugotoviti, da se pri nas doma dinar ni popravil. Trajna poprava dinarja je mogoča le takrat, ako definitivno ugotovimo program za saniranje državnih financ, ako začnemo odplačevati dolgove pri Narodni banki in ako s pojačenjem produkcije v državi znatno povišamo naš izvoz.

O valutni politiki naše države v sedanosti in v bodočnosti nam finančni minister ne pove mnogo. On nam ni pojasnil, zakaj je smatral za potrebno, da je interveniral v prid franka, dočim vemo, da ni nihče interveniral v prid dinarja, ko smo bili v sličnih razmerah kot sedaj Francozi.

Doseči se mora, oziroma ohraniti stabilizacija valute, katera naj polagoma privede do zvišanja denarne vrednosti.

Denarna kriza.

V sedanjem času je najbolj pereče vprašanje pomanjkanje gotovine, najbolj pereče vprašanje denarne krize, ali kakor se imenuje kriza kapitala ali kakor drugi pravijo, kriza kredita. Strokovni krogi in to je Savez novčanik zavoda v Zagrebu, Prva hrvatska štedionica v Zagrebu, Narodna banka, Udruženje banaka u Beogradu so navedli nekatere vzroke, kateri so povzročili denarno krizo. Med prvimi razlogi se navaja investiranje velikih zneskov v nove stavbe. Mi vidimo osobito v Beogradu, da se je v tem oziru porabil ne samo kapital posameznikov, ampak tudi kapital, ki so ga dale na razpolago razne banke, med drugimi tudi Državna hipotekarna banka. Posledica tega je, da se vedno bolj občuti pomanjkanje denarja in da izkazujejo bančni zavodi v Beogradu koncem leta 1922 precejšnje zmanjšanje hranilnih vlog. Med 18 bankami v Beogradu izkazuje 6 bank zmanjšanje hranilnih vlog 12 bank je izkazalo, da so se hranilne vloge koncem leta 1922 zvišale, 6 bank je pa, kakor rečeno, izkazalo znižanje hranilnih vlog za 7.247.000 D, tako da znaša zvišanje hranilnih vlog pri vseh bankah v Beogradu koncem leta 1922 komaj 34 milijonov 288.000 dinarjev. Vsi bančni zavodi v Ljubljani so pa koncem leta 1922 izkazali povišanje hranilnih vlog in sicer za 67.003.000 dinarjev. Prav tako izkazujejo bančni zavodi v Zagrebu povišanje hranilnih vlog in sicer za 293.866.000 D. Kot drug razlog se navaja ustanavljanje raznih novih podjetij in velike investicije v industrijo oziroma v trgovino. Mesto, da si kapital koncentriral, se izvršuje znatna dekoncentracija kapitala potom ustanovitve

raznih bank, potom ustanovitve raznih filijalk novih bank. Celo v vaseh ali vsaj v večjih trgih, kjer ni bilo prej nobenega denarnega zavoda, so začele banke ustanovljati svoje podružnice.

Kot tretji razlog se navaja, da so se sredstva, ki se uporabljajo za investicije, imobilizirala. Posamezniki so ne samo ves svoj kapital, ampak tudi vse kredite, ki so jih mogli dobiti, investirali v industrijska podjetja. Denarni zavodi, osobito banke, niso investirale samo svojega lastnega kapitala, ampak tudi vse rezerve in znaten del hranilnih vlog. Niso previdno kalkulirale in pravilno ocenile svoje lastne moči in zato je prišlo do te denarne krize.

Pomanjkanje gotovine je povzročilo tudi teauriranje denarja doma. Govori se, da dobimo v Vojvodini in Sremu znatne množine denarja doma. Sliši se, da znašajo ti zneski od 1 do 2 milijardi dinarjev.

Zakaj se tako znatni zneski drže doma? Glavno je to, da nima ljudstvo zaupanja v denarne zavode, nadalje pa tudi zaradi tega, ker so si začeli ljudje medsebojno izposojevati denar, ker se vrše kreditni posli med posamezniki. Eden glavnih vzrokov je tudi dejstvo, da se osobito v Srbiji in na Hrvaškem ne vrši dovolj propaganda za varčevanje, da se ne vrši propaganda, da naj se ves preostali denar naloži v denarne zavode.

Leta 1922 je vlada napravila velika napako, da je znatno omejila, oziroma nekaj časa popolnoma zabranila izvoz. Posledica tega je bila, da nismo dobili denarnih sredstev, katere bi bili lahko dobili, ako bi ne bil izvoz tako znatno omejen.

Kot nadaljni razlog za denarno krizo se navaja tudi slaba kupovna moč našega dinarja, ker se zahteva dosti več kapitala, kakor bi ga bilo sicer treba ako bi bila kupna moč večja.

Kot vzrok denarne krize se omenja tudi prenegel preostanek inflacije, preneglo prenehanje nadaljnega izdajanja novčanic. Če bi se bilo ustavilo nadaljno izdajanje novčanic le polagoma, bi ne prišlo do tako hude denarne krize.

Poleg teh razlogov, katere navajajo denarni zavodi, moram kot vesten motrilec gospodarskih razmer omeniti še dva razloga in sicer v prvi vrsti slabo finančno valutno, carinsko in davčno politiko, katera je znatno podražila trgovske režije in ki je vobče podražila življenje. Dokazano je, da se je tekom enega leta draginja povišala za 50 odstot.

Carinska politika se vodi brez pravega sistema. — Povišuje se carina, aži, zabranjuje se izvoz, spreminja se uvozna carina samo iz fiskalnih ozirov brez ozira na valuto in gospodarske razmere, ne ozira se na carinsko politiko sosednih držav, manjka elastičnosti in gibčnosti v režimu izvozne politike. Radi konkurence s sosednimi državami osobito Čehoslovaško in Madžarsko je potrebno diferenciranje aži z ozirom na razne vrste blaga. Carinska služba in izvrševanje carinenja se mora reorganizirati.

Kot zadnji razlog pride v poštev nesolidno poslovanje mnogih, osobito novih bank. Mnogo se govori o krizi bank, osobito od nove dobe sem, odkar je par bank ustavilo svoja plačila. V čem pa obstoji kriza bank? V tem, da pravočasno ne izpolnijo svojih obvez, da se ne brigajo za odpoved hranilnih vlog in jih po preteku odpovednega roka ne izplačajo, da je likvidnost denarnih zavodov v nevarnosti. Radi razpoloženja javnega mnjenja in nezaupanja vlagateljev, radi interesov našega gospodarstva in radi prestiža države v inozemstvu je potrebno vse storiti, da se ti pojavi ne nadaljujejo. V to svrhu je potrebno, da se uredi poslovanje bank osobito, da se za depozitne banke določi skala za angažiranje kapitala v neprimičnine, industrijska podjetja itd.

Naša država je agrarna država in potrebuje za to mnogo več gotovine, kakor druge države. Potrebuje mnogo gotovine, ker mora kmetske pridelke plačevati v gotovini, potrebuje mnogo gotovine za obnovo po vojski porušenega gospodarstva, potrebuje gotovine za ustvarjanje industrije. Poleg tega se pa mnogo gotovine potrebuje tudi radi tega, ker je pri nas čekovni promet in moderno finančno gospodarstvo še le v povojih.

Obstoječa denarna kriza odnosno kriza kredita one mogočje delo industrije in zmanjšuje njene produkcije ter vsebuje usodepolne posledice za nadaljni ekonomski razvoj.

Kriza je nastala vsled pretiranosti v uporabi prometne glavnice, a ne povodom hiperprodukcije. Za investicije, za ustvarjanje novih podjetij, ki zahtevajo mnogo investicijske in prometne glavnice, je treba zainteresirati inozemski kapital. Podjetnost je potrebna za ekonomski napredek, a koristna samo za one, ki razpolagajo z dovoljnimi sredstvi.

V svrhu ublažitve denarne, oziroma kreditne krize, treba modernizirati naš denarni promet, propagirati plačevanje brez gotovine, plačevanje z uporabo čekov, posnemati vzglede drugih moderno urejenih držav. — Ozdraviti se pa da ta kriza trajno s popravkom vred-

nosti dinarja, s povečanjem njegove kupne moči. Ta kriza pa bo, ako vsa znamenja ne varajo, imela eno dobro posledico in to je: izločila bo vse one ustanove in podjetja, ki so se spustila v posle, ki presegajo njih finančno moč, oziroma jih bo prisilila, da se v bodoče bavijo le s posli, katerim so dorasli in da varujejo likvidnost.

Politični položaj.

Protest reške vlade. Predsednik bivše reške vlade je poslal beograjskemu parlamentu sledečo brzojavko: «Z rapalsko pogodbo se je priznala svobodna reška država in oba pogodbenika sta se obojestransko zavezala, da bosta spoštovala njeno neodvisnost. Reška država obstoja torej po registraciji rapalske pogodbe pri Društvu narodov, de iure in de facto kot samostojna država. Po obstoječem mednarodnem pravu ni dovoljeno, da se kaka država potom enostavnega sporazuma med obema sosednima državama ukine. Reška država ima vsa potrebna sredstva da se razvije, in ima sposobnost, da v neodvisnosti sijajno napreduje, osobito, če ji sosedje jamčijo državno nevtralnost. — Z ozirom na to reška država kot prava in zakonita zastopnica reškega prebivalstva, sklicujoč se na stoletno zgodovinsko pravo in na svojo neodvisnost kot bivši corpus separatum ogrske krone, sklicujoč se dalje na člen 22. trianonske pogodbe in na člen IV. rapalske pogodbe, dviga zmeren a odločen protest proti temu, da se ukine samostojnost reške države ter apelira na pravičnost in človečanstvo visoke narodne skupščine in velikodušnost naroda kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, pozivljajoč ga, da spoštuje neodvisnosti samostojne reške države. Za reško državo predsednik R. Zanella. — Na to in na vse slovenske in hrvatske proteste je pa odgovorila Pašičeva vlada s tem, da je z goljufijo izglasovala pogodbo v odboru.

Odgodena razprava o rimski pogodbi. Vladni predlog glede rimske pogodbe se glasi: 1. Odobravajo se in postanejo pravomočni: sporazum o Reki, dve dopolnilni konvenciji pod A in B ter ostali členi, zaključeni med kraljevino SHS in kraljevino Italijo. 2. Ta zakon postane pravomočen, ko ga podpiše kralj, obvezno moč pa dobi z objavo v «Službenih Novinah», čim bodo prej izmenjane ratifikacije. Razprave v skupščini bi se morale že danes začeti, a so se zadnji hip odgodile, ker ni bolan samo Pašič, ampak tudi zunanji minister dr. Ninčič. Skrpsčina debatira sedaj o proračunu ter začne z rimsko pogodbo najbrž še le v soboto.

Iz skupščine. Včerajšnje skupščinske razprave so zopet osvetlile vse polno afer in korupcij. Neki zemljoradniški poslanec je razkrinkal, kako sta se bivša ministra dr. Markovič in dr. Velizar Jankovič okoristila pri Steinbeisovih podjetjih. Potem je razlagal, kako skrbi minister Kojič za firmo «Serum d. d.» v Subotici, kamor se vedno pelje, če je firmi potrebna kaka pomoč in reklama. Ko je tudi omenil, da se bivšemu ministru Žarku Miladinoviču protipostavno izplačuje penzija, se poslanec Miladinovič takoj oglasi, govornik ga pa zavrne: Le' tiho bodite, g. Miladinovič, od vas še vedno smrdi bencin! — Kočno gvornik ugotavlja, da se radikali sploh ne brigajo za nobeno umazanost, ker mislijo in delajo vedno po geslu: «Glasamo za vlado, glasamo za «brado» i glasamo za one, koji krađu.»

Snovanje opozicijskega bloka. Po vrnitvi delegatov Radičeve stranke iz Beograda vlada v zagrebških političnih krogih prepričanje, da se bodo pogajanja o skupnem nastopu opozicijskih strank povoljno končala in da so dnevi vlade Nikole Pašiča šteti. Trdi se, da je razpoloženje v demokratskem klubu danes tako, da tudi najtrdovratnejši centralisti od prej ne taje svojega prepričanja, da se vidovdanska ustava mora revidirati in vpostaviti normalne razmere s Slovenci in Hrvati. Tako tudi nekateri prononsirani Pribičevićevi pristaši dajejo v klubu izjave, za katere bi pred letom dni leteli iz kluba, kakor je izjavil eden najuglednejših voditeljev demokratskega kluba. V zemljoradniškem klubu je razpoloženje še bolj živo in se v celem klubu izraza želja po skorajšnjih svobodnih volitvah, ker zemljoradniki upajo, da bodo zopet pridobili pozicije, katere so pri zadnjih volitvah izgubili. Vodi se široka akeija, v kateri bi sodelovalo po možnosti čim večje število srbskih poslancev in ni izključeno, da se bodo vršila pogajanja tudi z nekaterimi radikali, katere pa je treba razlikovati od radikalskega režima. Dr. Korošec je sestavil program opozicijskega bloka, v katerem so formulirane zahteve strank federalističnega bloka in na temelju tega programa se vrše razgovori. — Ta načrt proučuje sedaj Ljuba Davidovič, ki je poprej tudi svoj načrt sestavil ter ga predal dr. Korošču in dr. Spahi. Po Davidovičevem mnenju naj bi bil Marin-kovičev načrt kot osnova upravnega programa opozicijskega bloka.

Radikali soglašajo z bivšim ministrom dr. Markovičem Radikalni klub se je dolgo posvetoval radi obtožbe ministra na razpoloženju dr. Lazarja Markoviča ter se končno z njimi popolnoma soglasil, češ, da ni kriv, da se obtožnica proti njemu zavrne in da se morata klub in vlada postaviti na njegovo stran, če bi se po obtožnici le začelo slučajno postopati. Poslanec Rankovič se je ob tem sklepu odstranil iz kluba, njegovi ožji pristaši so pa popolnoma umolknil. Lazico Markoviča so zmagoslavno uvedli v klub ter ga burno pozdravljali. — Tako imamo zopet lep primer o ministrski odgovornosti — na papirju.

Po svetu.

Težave nove grške vlade. Položaj nove grške vlade je čimdalje bolj težaven. Kafendaris, je prevzel vlado za Venizelosom, bi se na eni strani rad držal zmernega Venizelosevega programa, na drugi strani pa ima hudi strah pred republikanci, ki delajo z vsemi močmi za brzo proglašitev republike, da prehitijo monarhiste. Pristaši Glucksburške dinastije so zadnji čas namreč zelo živahni. Odkar jim je Venizelos dal svobodo v pisanju njihovih listov, so začeli z veliko propagando med narodom za povratek monarha. Denarja imajo do volj na razpolago in kdor pozna grški narod, ve, da bodo imeli monarhisti lahko še velik uspeh. Pri Grkih se lahko izvrši preobrat v mišljenju kar hitro in čez par dni postane večina naroda iz najhujših republikancev navdušeni monarhisti. Monarhisti, pristaši generala Metaksasa bi radi poskusili zopet nasilen prevrat, toda za tako akcijo so veliko prešibki. Poskušali so pridobiti za sebe moštvo par vojnih ladij, pa jim je izpodletelo. Vznemirjenost med republikanci radi tega od dne do dne raste in odločno zahtevajo od vlade, da prepove izhajanje monarhističnih listov ter aretirajo najagilnejše monarhistične agitatorje.

Špijonaža. Francija pošilja v Nemčijo vsakovrstne špijone, a se mora tudi sama braniti pred vohunstvom od raznih strani. Nedavno so v Nemčiji obsodili na dolgoletno ječo neko lepo francosko filmsko igralko, ki je špijoničila v prid Francije ter stopala v intimne odnose z visokimi nemškimi uradniki in oficirji, da izvlče iz njih razne skrivnosti, sedaj se pa pariški listi bavijo z razkritjem težkega slučaja vohunstva. Bili so aretirani francoski inženir Schivat, star 25 let, njegova ljubimka, dvajsetletna Rusinja Kutz, ki je delala z njim in neki tehniški delovodja, tudi Rus, vsi trije zaposleni že dve leti v Breguetovi tvornici letal, ki dela za državo. Pri aretirancih so našli važne listine, tičoč se narodne obrambe. Opažalo se je že dalje časa, da je ta trojica odnašala razne risbe. Policiji, ki jih je začela nadzorovati, se je posrečilo razkriti, da sta bila inženir in njegova ljubimka v zvezi s tehničkim delovodjem, ki je skušal pridobiti na svojo stran tudi nekega novega inženirja v delavnicah New Port. Kakor se zatrjuje, bodo še sledile aretacije drugih sokrivcev. — Značilno je, da je med špijoni od vseh strani vse polno ruskih beguncev-caristov, ki se iz nekadnje Rusije na špij naž tako dobro razumejo, da so si jo izbrali za svojo profesijo.

Odčitje zaklada velikega roparja. Približno pred 100 leti je bil na Dunaju obsojen in ubit glasovit razbojnik Georg Grosel, ki je s svojo četo ogrožal celo Češko, Nižje Avstrijsko, Moravsko in okolico Dunaja. Učinil je nebroj roparskih umorov in zločinov. Po njegovi smrti se je raznesla med narodom govoriča o nebrojnih zakladih, katere je imel Grosel zakopane neke na skrivnem kraju. Te dni pa so v kraju Wegebau slučajno odkrili pod velikimi skalnatimi ploščami veliko železno blagajno, ki je vsebovala pravcati zaklad: bila je polna zlatega in srebrnega denarja najrazličnejše vrednosti. Izkazalo se je da je ta zaklad v resnici pripadal Groselu in legenda o zakopanih roparskih zakladih je bila to pot resnična.

Dnevne novice.

CENTRALIZEM IN NASE DRUSTVENE ZADEVE.

Slovenci smo glede društvenega gibanja v naši državi na prvem mestu. — Prejšnja Avstrija je sicer Slovence zastopavljala ravno tako, kakor sedaj Beograd, pa naša društva so vendar imela pod nemško vlado več pravic in bolj prosto gibanje, kakor ga imajo sedaj, ko smo rešeni nemške sužnosti in ko dihamo zrak prostosti. Poglejmo si malo natančneje ta «zrak prostosti».

Prej je veljalo, da so se pravila samo tedaj vlagala, ko se je društvo ustanovilo, in če se je sklenila kakšna sprememba pravil. Zdaj ima tajnik društva čast, da vsako leto prepíše dva izvoda pravil in jih pošlje glavarstvu, kjer jih prekrije tekom časa uradni prah.

Prej je bila prijava prireditve veljavna 24 ur pred nastopom, sedaj se zahteva vsaj en teden pred nastopom, in sicer kolekovana s 100 kronami.

Prej je smelo društvo obrniti ves čisti dobiček zase, zdaj zahteva davčni urad 10, ozir. 20 odstotkov od prodanih vstopnic in še razyen tega 5 odstot. kontrolnega davka. Društvo, ki na primer igre štirikrat na leto s povprečnim dohodkom 1000 dinarjev, mora plačati državi od tega 600, ozir. 1000 dinarjev davka. Vsled previsokih režijskih stroškov upada marsikateremu narodnemu delavcu pogum — in tako smo obsojeni, da nazadujemo, namesto, da bi napredovali. —

Našim poslancem toplo priporočamo, naj osvobodijo naša prosvetna društva vsakega davka, ker je vsak davek na ta društva coklja na potu napredka. Plačuje

jo naj ta davek tisti, ki prirejajo hrupne veselice, posetniki kinematografov itd. — kjer se love le za svoj lastni dobiček — nikakor pa ne gre, da bi morale izobraževalne organizacije za svoje prosvetno delo v blagor ljudstva še državi plačevati — namesto, da bi jih država podpirala.

Socialdemokrati in Anton Kristan. Prosluli Anton Kristan se zopet rine v ospredje ter snuje za prvi začetek neko denarno zadrugo, v katero bi rad stlačil vsa delavska podpora. hrani in druga društva. Agitacijska in vsa druga dela mu vršijo nastavljenici konzuma in med njimi tudi bivši poslanec Golouh, ki je po porazu zadnjih volitev tako dolgo dremal in spal v Mariboru, dokler ga mariborski sodrugi niso poslali v Ljubljano v konzum, ker sami nimajo sredstev za politično hiralnico in politične penzioniste. V Ljubljani je Golouha vpregel Kristan, ki ima še vedno glavno besedo nad konzumom, in sedaj hodita okrog ter vabita razne vplivne in zaupljive sodruge na sestanke in pomenke. — Kristan bo najbrž prej ali slej nastopil tudi s posebno «socialistično» stranko, ker ne more ne v Bernotovo skupino in ne med oficijelne socialiste, katerim komandira njegov tekmeč ljubljanski advokat in bivši poslanec dr. Korun. Glasilo te skupine «Socialist» je Kristana že ostro napadlo in v zadnji številki ima še pristavek iz Maribora, ki pravi, da je Kristan «kakor malomarna ženščina, ki se skrega z možem in odide pa zapusti moža in otroke, se potepa in vlačič z drugimi in ko se je dovolj navlačugala in ko so ljubimci vsi zapustili in ko so jo mož in otroci že pozabili, pa se vam priklati nekega lepega dne, neopaženo, ne da bi sploh skušala opravičiti se za svoj nepremišljeni korak.» — Prav tako je Kristan zapustil svoje sodruge, sedaj pa prihaja zopet nazaj, ponuja novo zadrugo «Produkcija» ter hoče iz vsakega izvesti po 1000 D. — Na koncu pa dopisnik le razodeva bojazen, da ne bi Kristan zopet pobasal sodrugov v svojo malho, ter misli na neko višjo moč, ki bi socialiste lahko rešila tega človeka, ko pravi: Izjavljam: če bi mi socialisti litanje molili, tedaj bi dodali: reši nas o gospod Antona Kristana. Amen!

Na naslov p. n. g. R. Bendé, urednika

«Murske Straže»

Gornja Radgona.

V številki 6 «Murske Straže» z dne 7. t. m. ste med drugim v uvodniku točka 1 napisali «moralistom pri «Straži» tudi te-le besede: «Vaša podpora (to je podpora moralistov pri «Straži») pa je bila tudi v tem... da ste za dvakratno tiskanje lista zahtevali neverjetno svoto (med zasedbo) in isto iztožili.»

Ponovno ste zatrjevali po Novem letu v «Murski Straži», da hočete delati le za «resnico in pravico». Ne bomo preiskovali, ali ste drugače zadostili tej svoji obljubi, povedati Vam pa žal moramo čisto odkrito: «Ko ste zapisali zgoraj navedeni stavek, ste bili skregani z resnico in ste služili laži in krivici.

V zadevi tiskanja «Murske Straže» v Mariboru pribijemo:

1. «Murske Straže» v letu 1920 niso tiskali «moralisti pri «Straži», ker, kakor Vam znano, nimajo tiskarne, pač pa je tiskala Vaš list takrat Tiskarna sv. Cirila, pri kateri imajo «moralisti pri «Straži» ravno toliko opraviti, kakor urednik «Murske Straže» pri tiskarni «Panonija».

2. «Murske Straže» leta 1920 nismo tiskali dvakrat, kakor Vi pišete, temveč tiskali smo 16 števil.

3. Za tiskanje «Muske Straže» nismo zahtevali neverjetne svote, temveč smo računali z ozirom na obmejni položaj za tisek Vašega lista za eno številko razmeroma 400 K manj kakor za tisek mariborske «Straže». Čelotni račun za 16 števil je znašal K 30.318.70.

4. Nesramna in ostudna laž pa je, da smo mi gornji znesek iztožili. Mi smo potrpežljivo čakali na plačilo gornje svote od 27. avgusta 1920 do 11. aprila 1923. Mi nismo računali za skoraj 3 leta niti vinarja obresti, pač pa smo imeli velikansko izgubo, ker tiste krone, ki smo jih po preteku treh let dobili, radi padca našega denarja niti eno petino tega niso bile vredne kakor leta 1920. Kdorkoli govori ali piše, da smo mi goraj navedeni znesek iztožili, je nesramen lažnjivec in obrekovalec. To, gospod urednik lahko poveste vsakomur, pa tudi samemu sebi.

Ni lahko odgovarjati človeku, pesniku in uredniku, ki je čisto zgubil pamet in pobesnel kakor bi ga bilo ugriznilo nekaj steklega. Naše stališče napram «Murski Straži» in njenemu uredniku Bendetu smo označili in povedali javnosti, da se ne bomo prerekali s surovostjo in psovkami, katere bruha črno na belem gospod Roman. Ker pa hoče gospod Bende beležiti naš molk kot pritrjevanje njegovim lažem in samo njega vrednimi psovkami, mu hočemo še nekaj napisati v njegov album: Gospod Bende je citiral v zadnji «M. St.» kot nekaj odgovor na naše stališče nam nasprotne liste, ki so beležili spor med nami in gospodom Bendetom. Med temi listi navaja: «Jutro», «Ljudski tednik» itd. Ako bi izhajal še Plutov pljuvalnik «Pondeljek», bi še tega. Nam nasprotno časopisje je pač registriralo razmerje med «Stražo» in «M. St.» tako, kakor je doslej še vsak najmanjši spor in prah, ki ga je izsledilo v vrstah SLS. Gospod Bende še hoče vedno veljati za SLS pristaša, a se je kot nekaj dokaz zato zatekel k citatom iz nam nasprotnih listov. Taka argumentacija je pač «licentia poetica», ki so jo lahko dovolili samo avtor «Pohojene grede». G. Bende pa v zadnjem času ni zablodil samo v norost in pobesnelost, ampak tudi na pota laži. Sklicuje se na duhovnika iz Mariboru in na nekega gospoda dekana iz province, ki odobravata njegovo blato v

«Murski Straži». Mi mu bomo s podpisi vseh mariborskih duhovnikov in vseh lavantinskih dekanov dokazali, da je lagal in laž ni licentia poetica. Konečno pa še prosimo gospoda Bendeta, naj nam pove imena onih župnišč, ki so imenovala «Stražo» tako, kakor jo je on, avtor «Pohojene grede» označil pod točko 6. svoje uvodne brozge v «M. St.» od 7. t. m. Odgovarjali bomo, g. Bende, a ne z lažjo in čikarskimi psovkami, ampak z dejstvi, ki vas bodo še bolj razburila, kako vas je naše načelno stališče. Pribijemo še enkrat, da ni lahko odgovarjati človeku, ki spada mesto za uredniško mizo — v blaznico.

Od severne meje. Od St. Ilja v Slov. gor. poročajo: Naš prijatelj, distriktni zdravnik dr. Morocutti je poslal svojemu organu v Celje dolgo konfuzno klobaso kot odgovor na naš stvarni dopis iz St. Ilja. Dolži nas obrekovanja, natolcevanja, laži itd. Povdarjamo: Vse, kar je bilo pisano v naši notici je res in mi vztrajamo pri svojih trditvah, če je tudi potem dr. Morocutti hud in razsaja kot toča. Naš doktor se izpostavlja politično in je tu vodja tistih Nemcev-Svabov, ki so prišli iz rajha uničiti slovenski živelj in ki še zdaj hrepene po prejšnjih razmerah in ki mislijo vedno na Nemško Avstrijo. Vodja teh Svabov je v našem, nekdanj tako ogroženem St. Ilju, državni uradnik dr. Morocutti. Dr. Morocutti je bil: 1. Predstavnik nemške škrinjice pri zadnjih državnoborskih volitvah. 2. Je v mesecu januarju organiziral Nemce-Svabe v veliko listo in vse sam pisal. 3. Občuje prijateljsko samo z Nemci, ki so bili pred preobratom strastni sovražniki slovenstva in delali strastno za vsenemštvo. Slovence prezira in občuje le toliko z njimi, v kolikor zahteva njegov posel. Gospod dr. Morocutti računa za zdravljenje toliko, da se ga bolniki ne upajo klicati. Konstatiramo (nič ne lažemo!) 1. Krebs Janezu, ubogemu tesarju v Selnici, ki nima nič posesti, je računal za eno pot lansko leto meseca januarja 4888 K za zdravljenje njegove uboge žene. To sam priznava v pismu, ki ga imamo v rokah in ki ga je poslal na napačen naslov. 2. K na smrt bolani Mariji Pec, ubogi želarki v St. Ilju ni hotel iti. Rekel je, za 98 D ne grem, peljite jo v mesto v bolnico. Ko so jo pripeljali v bolnico, je umrla. Ni bila za prevoz. 98 D bi namreč bil dobil kot zdravnik bolniške blagajne, pri kateri je bila rajna Pec. To mu je bilo premalo, rajši jo je pustil umreti. 3. Gospej Kr. v St. Ilju je računil za dva obiska in dve injekciji (pot ni četr ure daleč) lepo svoto 4800 K. 4. Ubožna spričevala, ki mu jih prinesejo siromaki za brezplačno zdravljenje, zavrača. 5. Si je kupil v letih, kar je tu, krasno, več milijonov vredno posestvo. Kje je dobil denar? Se vozi po St. Ilju v krasni kočiji in gleda poniževalno na Slovence. Gospod doktor, vse in še več ni laž, ni obrekovanje. To so reči, ki jih mora pošteno časopisje ožigosati. Kaj takega ne moremo tu ob meji trpeti. Svojega ljudstva ne damo od nadutega Nemca odirati. In še eno, g. doktor, vi povdarjate vedno svoje nemško mišljenje in pokoljenje. Mi pa konstatiramo (nič ne lažemo!): Vaš oče je italijanskega pokoljenja, mati pa je iz znane slovenske rodbine iz Mozirja. Po katerih kemičnih pravilih pa da I + S je N?

Uporaba zvišanih železniških dohodkov. Finančni odbor je razpravljal o predlogu prometnega ministrstva, da se iz zvišanih dohodkov državnih železnic uporabi za izdatke ravnateljstva v Beogradu 29.890.000 dinarjev za julij, avgust in september 1923, ter enaka svota za oktober, november in december. Minister Kojič je izjavil, da gre večina teh izdatkov za zvišanje plač delavcem v delavnicah držav. železnic. Poslanec Žebot je odločno zahteval, da se morajo povišati plače in dodatki tudi v delavnicah južne železnice, ki so sedaj pod državno upravo. Govornik posebej opisuje bedni položaj delavcev v Mariboru in na prog. Poslanec Vesjenjak dokazuje, da je država po posebni pogodbi med južno in državno železnico prevzela obveznost, avtomatično zvišati dohodke tudi železničarjem južne železnice. Poslanec Šečerov je v imenu demokratskega kluba izjavil, da je proti zvišanju plač in doklad uslužbencem južne železnice, češ, da ta še ni podržavljena. Minister Kojič je izjavil, da bo v najkrajšem času predložil predlog za podržavljenje južne železnice. Na tej podlagi se bodo osebju južne železnice povišali dohodki od tistega časa, kakor državnim, to je od 1. julija 1924. — Ta razprava v finančnem odboru je končno razkrila, zakaj uslužbenci bivše južne železnice ne dobijo predujmov in vsega drugega, kar imajo državni uslužbenci. Radikali nočejo dati, demokrati jih pa v tem podpirajo, češ, da južna železnica še ni sklepčno podržavljena.

Iz poglavja o podržavljenju južne železnice. Res je moral prestat posebno zaveden železniški uradnik pod staro Avstrijo marsikako šikano od svojih nemških predstojnikov, a kaj je bilo vse to v primeri z današnjimi razmerami. Ne glede na beraško stanje, v katerem se nahajamo železničarji, se nam vrhu tega še jemljejo pravice, zajamčene nam že desetletja. Na eni strani se uveljavljajo za nas SHS zakoni, v poglavitnem seveda samo za nas slabe točke, kar pa vsebuje dobrega, tega spet južnozeleznikar ni deležen (na primer izplačilo predujmov na konto novih plač), ker se sklicujejo merodajni faktorji na to, da podržavljenje južne železnice še ni odobreno od parlamenta. Mislimo, da ni treba biti jurist, da bi ne spoznal takega postopanja kot protipostavno. Se en drastičen slučaj za sedanje, uprav suženjske razmere naz navedemo. Radi pomanjkanja stanovanj so ljudje prisiljeni, službovati bogzna kako daleč od mesta, kjer stanujejo, tako, da so od doma odsotni dnevno 10 ur ali še več, ne da bi dobili za to kakšno odškodnino in se morajo preživeti celih 10 ur z enim kosom suhega kruha, ker si radi draginje ne

morejo privoščiti niti najskromnejšega kosilca. Akoravno bi bila mogoča ureditev službe tako, da bi ne trpelo delo, ne dotičnik, se vendar prosilca, ako se predrzne prositi za omiljenje takih nečloveških razmer, odslovi s tem, da se mu pokaže kakšen suh paragraf. Dokazi so na razpolago. Gospoda, ali ne čutite sramu pred javnostjo.

Španski ceremonijel. Pod tem naslovom opisuje zagrebški «Obzor», kako je bilo pri obisku princa Pavla v Zagrebu. Delale so se velike priprave, a ker se je delalo od raznih strani na posebne načine, je nastala končno velika zmešnjava. To se je začelo že na kolidvoru. Pokrajinski namestnik je zbral uradništvo, vojaška oblast pa oficirje in dolgo je trpelo, predno se je rešilo, kje bodo stali eni in kje drugi. Ko je bilo srečno vse postavljeno, je bila pa tolika gneča na peronu, da je bil princ s spremstvom srečen se skozi preriti ter odhiteti skozi čakalnico v avtomobil. Pozabili so ga opozoriti na konzularni kor, ki ga je čakal v čakalnici. Avtomobil je v največjem tempu bil že bogzna kje, na kolidvoru so pa policaji še vedno na znani prijazni način «uradovali» med naphano množico. Ob desetih zvečer je bil ples. Princ je plesal srbsko kolo, potem bi se pa imelo vršiti predstavljanje in sprejemanje. Neki polkovnik je imel vse predstavljenice napisane na dolgem listku, bral je imena, policaji so pa te ljudi iskali med množico. Princ je čakal in čakal. Mnogo prijaviteljnih se sploh ni dalo najti, pač pa se je neka narodna dama nepozvana prerila do princa in težko jo je bilo odpraviti. Princ se je podal v oficirski kazino ter ni niti pogledal v dvorano, kjer je bil pripravljen buffet. Ko so pa prišli tja dostojanstveniki, buffeta ni več. — Neki posebni aranžerji so vse odnesli, ko so videli, da princ odhaja. Pri avtomobilski vožnji v okolico je princ čev avto na čast ministru zgradb obtičal v blatu in pokrajinski namestnik je sam tekkel v bližnjo vas po pomoč. — Kratko rečeno: bilo je veliko preveč ceremonijela, preveč priprav, preveč aranžerjev, zato se je pa vse zmešalo. Po obisku so bili prepričani med civilnimi in vojaškimi dostojanstveniki. Eni so dolžili druge vsega nereda, kriv pa nihče ni hotel biti.

Šolarska prireditev v Pušcavi pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Naša šola je v nedeljo, dne 10. februarja 1924 priredila v teku pol leta že drugo šolarsko prireditev. Pod spretnim vodstvom nadučitelja Ernesta Vranca sta se izvajali igri «Šivilja Klara» in «Teta iz Amerike», kar so otroci z navdušenjem predstavljali, za kar gre posebna hvala gospodu šolskemu voditelju, ki se je sam kot aranžer toliko trudil! Tudi gmotni uspeh je dovoljen in bode mogoče pomagati nekaterim najubožnejšim. Le tako naprej v procvit naše mladine! — Obiskovalce.

Citateljem in čitateljicam našega predzadnjega podlistka «Dušica» javljamo, da bomo kmalu začeli pričevati drugi in tretji del zanimivega romana. — Prosimo samo nekoliko potrpljenja.

Jugoslovani v Ameriki. Službena statistika izkazuje, da je bilo leta 1920 v Zjedinenih državah 408.973 Jugoslovancev in sicer 208.552 Slovencev, in 200.421 Srbohrvatov. Med poslednjimi je bilo 140.559 pravih Hrvatov, 3119 Dalmatincev, 52208 Srbov in 4533 Črnogorcev.

Škandal z dobavo premoga v Zagrebu. Do česar vse privede državo birokratizem in brezskrbnost vlade in uprave, nam drastično kaže upravni strašen škandal v Zagrebu: Zagrebškim srednjim šolam, bolnicam, kliniki, univerzi je dobavljal dosedaj premog in sicer okrog 400 vagonov letno, trgovec Grünwald. Temu država dosedaj dolguje poldrugi milijon dinarjev še za lansko leto dobavljeni premog in ker Grünwaldu vse dosedanje prošnje za denar niso ničesar pomagale, je v protest enostavno ukinitel dobavo premoga omenjenim zavodom. Posledice tega so upravni strašne. Če se vlada ne bo zganila, bodo zagrebške šole v najkrajšem času morale prenehati in kar je najstrašnejše, bolnice in klinike bodo marale svoje bolnike pometati na cesto. Samo na kliniki se nahaja nad 300 težko bolnih oseb, katerih življenje ogroženo, če bi se prenehalo z zdravljenjem. In v ostalih bolnicah je takih bolnikov nad par tisoč. Profesorji na univerzi so odposlali posebnega delegata v Beograd, da izposluje pri vladi rešitev tega perečega vprašanja. Značilno je, da se vladni namestnik v Zagrebu prav nič ne gane, dasi bi on lahko vplival na vlado. Čudno je tudi to, kako je uprava Grünwaldu dosedaj tolažila. Na njegove intervencije mu je fin. minister opetovano dal zagotovilo, da je izplačilo dolga predvideno v budgetu ter je to ministrijski svet že odobrila. Denarja pa Grünwald še dosedaj ni prejel in zagotavlja, da bo toliko časa vztrajal v svojem pasivnem odporu ter premoga ne bo dobavljal, dokler država svojih obljub ne izpolni. Tako morajo radi birokratizma trpeti zagrebške bolnice s tisoči bolnikov; dijaštvo mora ostati brez pouka, dokler se finančnemu ministru ne bo vzljubilo nakazati bagatelo poldrugi milijon dinarjev. Tak škandal je mogoč samo pri nas, kulturni svet se bi takega postopanja sramoval.

Obsodba srnaovcev v Novem Sadu. V Novem Sadu je bila izrečena ostra obsodba nad člani Srbske nacionalistične omladine ali Srnao, ki so v jeseni, kakor smo že poročali na «mrtvo ime» pretepli več ljudi ter počeli še druga divjaštva. Dva sta obsojena na pet let, eden na tri, drugi pa na dve leti ječe. Oproščen je samo eden, vsi drugi soobtoženci so pa dobili od 4—3 mesece zapora. To je prva stroga obsodba šovinističnih teroristov.

Potresi v severni Dalmaciji. Obrežje Dalmacije je bilo že od nekdanj pogosto obiskano od potresov. Letos so se začeli ti potresi januarja, trajajo pa neprestano, zlasti v okolici Šibenika, kjer ne mine skoro dan, da se

ne bi stresla zemlja kar večkrat zaporedoma. Tako je bilo 13. januarja kar trinajst potresnih sunkov, med temi par prilično močnih. Od 29. januarja do 1. februarja so potresi neprestano trajali. Nova potresna serija se je začela 8. februarja ter trajala dva dni. Prvi potresni sunek je bil prilično močen, potem pa je bilo vsak dan 8—10 potresov. Ljudstvo je po mestih in na deželi silno vznemirjeno ter zahteva pojasnilo in navodil od seizmoloških postaj v Beogradu in Zagrebu. Učenjaki si še dosedaj niso na jasnem, kaj je vzrok tem potresom. Nekateri razlagajo potresne pojave z pogreznjem dalmatinske obale in sploh Balkanskega polotoka. — Znano je, da se je v teku stoletij dalmatinska obala pogreznila za par metrov v morje, dočim se je nasprotno Skandinavija dvignila. To pogreznje se je vršilo dosedaj popolnoma neopaženo, vsako stoletje morda za par centimetrov, skoro gotovo pa obstoja zveza med potresi in pogreznjem. Prebivalstvo je v strahu, da ne bi nastal kak ognjenik na kraju potresa, toda tak strah je gotovo neopravičen.

Strašna smrt otroka v vrelci juhi. V hotelu «Dinar» v Beogradu se je te dni dogodila strašna nesreča. Dete kuharice tega hotela je prišlo v kuhinjo, katera je bila slučajno prazna. Motalo se je okrog ognjišča in doslej še po nepojasnjenem slučaju padlo v kotel z vrelo juho, kjer se je naravnost skuhalo. Policija preiskuje zadevo, ker ni izključeno, da je mati svoje nezakonsko dete sama vrgla v kotel, ter ga izročila strašni smrti.

Krvavi pretep med policaji. V Sarajevu je prišlo med dvema policajema do pretepa, ki se je krvavo končal. Čudovit dogodek, da sta se dva varuha reda in miru sprla, se je odigral v policijskem poslopju med stražnikoma Mihajlovom in Kičičem. Mihajlov je Kičiča napadel, ker ga je ovadil radi pijansiva. Sprejela sta se najprej z rokami, ker pa je bil Kičič močnejši, je potegnil Mihajlov samokres ter ga sprožil v svojega protivnika, ga pa po sreči le lahko ranil. Razborita protivnika so razdružili šele njuni tovariši.

Modna krojna šola za dame in gospode v Ljubljani. Židovska ulica 5, priredi meseca marca v Mariboru prikrejvalni tečaj za dame in gospode. Poučevalo se bo interesente v krojenju vseh, tudi najmodnejših angleških krojev, posebno damskih. V tečaj se sprejemajo tudi šivilje. Posebno lahki praktični tečaji za nešivilje! Vsaka dama se more tekom dveh mesecev naučiti perfektnega krojenja, da si samostojno lahko izvrši toaleto. Prospekti zastoj. Prijave je poslati na Modna krojna šola za dame in gospode, Židovska ulica 5, Ljubljana.

Zmaga Avstrije v nogometni tekmi z Jugoslavijo. V nedeljo, dne 10. t. m. se je vršila v Zagrebu nogometna tekma med reprezentanco Avstrije in Jugoslavije ter se je končala z zmago Avstrijcev v razmerju 4:1. Nogometni tekmi je kljub mrazu prisostvovalo nad 10 tisoč ljudi iz vseh delov države, največ pa je bilo seveda Zagrebčanov.

Izvoz sliv. Letošnji proizvod suhih sliv v državi je znašal 5700 vagonov in večino tega blaga smo že izvozili. Največ sliv se je izvozilo v Nemčijo, ki je po večini prodaja dalje v Holandijo in Anglijo. Glavni uspeh dobrega izvoza letos leži na solidni trgovini. V letu 1922 se je premalo pazilo na to in zato je večina blaga ostala neprodana. Izkušnje so nas poučile, in vlada je osnovala posebne komisije, ki so pazile, da so se slive kar najbolj konservirale ter da je prišlo v poštev za izvoz samo prvovrstno blago. Radi tega se je izvoz naglo povečal ter so se dosegle izredno ugodne cene. V jeseni so se prodajale slive po 3—4 D za kilogram dočim stanejo že sedaj 8 D kilogram.

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani naznanja, da se je pisarna preselila na Poljansko cesto št. 12 pritličje, desno.

Iz Maribora.

Kam s fanti in z dekleti? Na to vprašanje bomo dobili odgovor v petek, dne 15. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici 6 pri predavanju Prosvetnega kartela v Mariboru. Odgovoril bo gospod Alojzij Rezman v posebnem predavanju, ki ne bo zanimivo le za mladino, temveč predvsem še za starše, mojstre, vzgojitelje itd. Te vse in druge vabimo, da pridejo v obilnem številu poslušat to predavanje. Vstop je vsakemu prost.

Ljudski oder v Mariboru priredi v soboto, dne 16. februarja t. l. ob pol 8. uri zvečer gledališko predstavo Meškove drame «Mati». S to predstavo proslavi Ljudski oder obletnico svojega obstoja. — Cene prostori: Sedeži po 8, 5 in 3 din., stojišča 2 din.

Ljudski oder v Mariboru. Seja uprave se preloži, ker je v četrtek glavna vaja za dramo «Mati», na petek, dne 18. februarja ob 8. uri zvečer v odborovi sobi. — Predsednik.

Krščanska ženska zveza v Mariboru vabi svoje članice, da se polnoštevilno udeležijo predavanja, ki bo v petek, dne 15. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani v Lekarniški ulici. Ker bo snov predavanja posebno za staršev velevažna, naj nobena članica ne manjka.

Stanovanjsko oblastvo za politični okraj Maribor. Stanovanjsko oblastvo za politični okraj Maribor se je za poslovno leto 1924 konstituiralo kakor sledi: Predsednik vladni svetnik dr. Franc Vončina; njegov namestnik poslevodeči referent Robert Pohar; prisodniki hišni posestniki: Anderluh Anton, Tezno 77; Kolarič Josip, Krčevina 44, Lešnik Alojzij Krčevina, Tomšičeva ulica 112; Lešnik Anton, Studenci, Aleksandrova cesta 17; Majcen Jožef, Studenci, Frankopanova ulica; Novak Anton, Studenci, Radvanjska cesta 24; Požauko

Franc, Lajtersberg 106; Soss Karl, Krčevina, Schebeder Franjo, Tezno 53; Škof Gregor, Krčevina, Tement Ferdo, Nova vas 28; Vekjet Ivan, Pobrežje, Zrkovska cesta 28; prisodniki-najemniki: Franc Blažič, žel. uradnik Studenci, Ciril Metodova ulica 6; Anton Farčnik, nadučitelj v p., Krčevina 115; Hinko Pefer, postajni odpravnik, Studenci, Ciril Metodova ulica št. 17; Ignacij Pečar, poštar, Krčevina 203; Pšeničnik Anton, asistent juž. žel., Pobrežje, Cesta na Brezje 24; Miroslav Ručelik, nadučitelj v Krčevini (šola); Jože Simčič, zasebni uradnik, Krčevina 116; Franjo Skačej, Studenci, Peckerska cesta 5; Simon Teršavec, pripravnik fin. kontrole, Studenci, Frankopanova ulica 2; Mirko Toplak, skladiščnik, Pobrežje, Nasipna ulica 16; Radivoj Tušak, učitelj v Krčevini 115; Volk Slavko, asistent južne železnice, Studenci, Jurčičeva ulica 1.

Predprodajo vstopnic za plesni venček, ki ga priredi v soboto, dne 16. februarja 1924 s pričetkom ob 20. uri v Götzovi dvorani pod pokroviteljstvom g. župana V. Grčar-ja Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor, so rade volje prevzele naslednje trafike: Maček in Golež na Aleksandrovi cesti, Kopina na Kralja Petra trgu in glavna trafika na Glavnem trgu.

Mariborsko podporno društvo za odpuščene kaznjence. Dne 23. t. m. ob 16. uri popoldne se vrši v konferenčni sobi moške kaznilnice v Mariboru 32. letni zaključni občni zbor mariborskega podpornega društva za odpuščene kaznjence, po bičanjem sporedu. — Odbor.

Občni zbor Prometne zveze — skupina Maribor se bo vršil dne 17. ob 10. uri dopoldne v Lekarniški ulici št. 6. Spored občnega zbora bo sledeči: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika, 2. Volitev novega odbora, 3. Določitev delegatov za centralni odbor, 4. Predlogi glede članarine in časopisja, 5. Slučajna. Vsi člani Prometne zveze Maribor in okolice se tam potom vabijo, da se tega občnega zbora vestno in polnoštevilno udeležijo. Naj ne bo med nami nobenega, ki bi se ta dan ne zavedal, kolike važnosti je navzočnost vsakega posameznika. Pokažimo, da smo, da obstojamo ter da smo neustrašeni v boju za naše pravice. Naj se zaveda vsak zase in se zavedamo vsi, da le, če bomo skupni, služni in delavni, bomo tudi močni, kos nalogi, ki jo imamo kot člani organizacije, ki ima načelo: vztrajam in pravičnim potem izvojevati nam boljše bodočnost, zboljšati naš bedni položaj. Naj nobeden doma ne zablavlja, in tarna, ker s tem ne koristi nikomur. Javno naj stopi vsak na plan, javno naj pokaže svoje trdno, neomajeno prepričanje. Pride naj vsak dne 17. februarja na občni zbor tudi zato, da se izvoli odbor, ki bo delaven, zavedajoč se svoje odgovornosti in dolžnosti. Le tedaj, če bo odbor dober, bo tudi organizacija rastla, se dvigala in prinesla tudi sad. K udeležitvi občnega zbora vabimo tudi vse krščansko misleče železničarje, naj pridejo v prav obilnem številu, da vidijo naše delo, se prepričajo, kaka načela imamo in na kakšnem temelju zidamo upanje, da se nam bliža boljša bodočnost. — Franjo Lajh, t. č. predsednik.

Občni zbor Slovenskega trgovskega društva v Mariboru se je vršil zadnje nedeljo v Narodnem domu ob razmeroma dobri udeležbi. Predsednik g. Šoštarčič se je v otvoritvenem govoru predvsem spominjal 20 letnice, ko se je ustanovil iz takratnih redkih slovenskih trgovcev v Mariboru «Trgovski klub» iz katerega se je pozneje razvilo Slovensko trgovsko in obrtno društvo. Po prevratu, ko se je pričela širiti slovenska trgovina in obrt, je obrtništvo izstopilo iz društva, naker je nastalo sedanje Slovensko trgovsko društvo. Naznanja obenem, da namerava društvo letos na primeren način proslaviti svoj 20 letni jubilej. — Iz tajniškega poročila gospoda Lenarda je posneti, da je šlo društvo koncem minulega leta 86 članov in priporočila novemu odboru, da skuša pritegniti v okrilje društva vse tukajšnje slovenske trgovce, kakor tudi nameščence. Društvo je budno zasledovalo vse trgovstvu škodljive pojave in povsod, kjer se je pokazala potreba, zastopalo interese svojega članstva. Blagajniško poročilo g. Rosine izkazuje gotovine nekaj nad 10.000 dinarjev in se je na predlog pregledovalca računov dal odboru absolutorij. — Izvršile so se nato volitve in je bil pod ponovnim predsedstvom g. Šoštarčiča izvoljen deloma prenovljeni odbor, ki obeta upanje, da bo društvo v prihodnjem letu še živahnejše delovalo. Pri slučajnostih je bil sprejet predlog, osnovati pri društvu takozvani Zabavni odsek pod predsedstvom gospoda Miloša Oseta z nalogo, skrbeti za poučne in zabavne izlete, predavanja itd., ter gojiti petje. Pritegniti je tem prireditvam tudi trgovske nameščence in vajence ter pričakuje društvo vsestransko podpiranje vsega slovenskega trgovstva v teh prekoričnih stremljenjih. Izreklo se je še mnogo dobrih misli in nasvetov, na kar je predsednik občni zbor zaključil.

Narodno železničarsko glasbeno društvo «Drava». Že par let se pogreša pri vseh večjih koncertnih prireditvah, kakor tudi pri opernih predstavah v Mariboru in Sloveniji sploh sodelovanje harfe. Nar. žel. glasbeno društvo «Drava», ki ima med svojimi godbeniki tudi harfista-špecialista, nadelo si je nalogo, da tej kulturni potrebi odpomore. Te dni je svojo nalogo tudi izvršilo. Dognalo je pri neki mariborski rodbini izborna harfo angleškega vira znamke «Eradh» in stopilo z imetnikom v stik v svrhu nakupa. Ker so se za omenjeno harfo zelo zanimali tudi interesi iz Zagreba, ni društvu preostajalo drugega, kakor čimprej skleniti kupno pogodbo, da tako reši harfo za Maribor. Pogodbe je sklenjena. Harfa je kupljena za 33.000 D. Društvo, ki sestoji izključno iz narodnih železničarjev, nima na razpolago tako visoke svote v gotovini. Upoštevajoč splošno slabo gmotno stanje, tudi noče nadlegovati javnosti z nabiranjem daril, ampak se je odločilo obrniti

se do društvu naklonjene javnosti s prošnjo za brezobrestna posojila v poljubni visokosti, ki bi jih po možnosti in točnosti odplačevalo. Naklonjenost, katero je javnost dosedaj pokazala nasproti našemu društvu nas navdaja z upanjem, da bodo številni dobrotniki smatrali nakup harfe kot važen kulturni čin, ter nam po svojih močeh priskočili na pomoč. Razposlali smo te dni v javnost tozadevne okrožnice s priloženimi položnicami, ter prosimo, da bi prejemniki smatrali to okrožnico kot zelo nujno in se v obilnem številu odzvali. V slučaju, da kedo ni prejel okrožnice, naj blagovoli eventualne prispevke poslati direktno predsedstvu nar. kl. glasb. društva Drava v Mariboru.

Redek slučaj. Štiriletni fantek železničarja Žepevc v Krčevini je dne 12. t. m. padel po nesreči iz balkona prvega nadstropja na tla. Otrok je sicer takoj po padcu za nekaj časa omedlel, a se je kmalu zopet zavedel in poklicani zdravnik ni ugotovil nobenih notranjih poškodb. Da kedo pade iz prvega nadstropja na trdi tlak in se nič ne poškoduje, se zgodi redkokedaj, a vendar — — —

Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolju mariborskem od 3. do 9. februarja. Griža ostalo 1, novih 0, ozdravlj. 0, umrl 0, ostane 1. Škrlatinka ostalo 6, novih 1, ozdravlj. 0, ostane 7.

Mariborski mestni magistrat razpisuje mesto konceptnega uradnika. Predpogoj: politično praktični izpit. Opremljene prošnje z navedbo zahtevanega činovnega razreda je predložiti do 27. t. m. magistratu.

NAROČNINA «STRAŽE» ZA L. 1924.

«Straža» stane celo leto	80 Din.
pol leta	40 Din.
četrt leta	20 Din.
mesečno	7 Din.

Naročnina se naj pošlje na upravništvo «Straže» v Mariboru. Najboljše je, da se vsak posluži položnice.

Dr. Vinko Sarabon:

Zgodovinske anekdote.

(Dalje).

Fin opomin.

Ena najgrših razvad je ta, da izposojenih knjig ne damo nazaj. Lepo si je v takem slučaju znal pomagati strassburški profesor Fr. Génin (1803—1856). Zelo rad je imel knjige in si je sčasoma napravil prav lično knjižnico. Neki tovariš ga je prosil, naj mu posodi dva zvezka velikega in zelo dragega dela, ki je obsegalo štiri zvezke. Dasi nerad, mu jih je Génin vendar posodil.

Nazaj jih pa ni dobil. Preteklo je leto, knjig nikjer. Pisal je prijatelju, enkrat, dvakrat; nič. Slednjič je zavil še druga dva zvezka lepo v papir, ju je poslal tovarišu in mu je pisal: «Tako ima vsaj eden od naju vse knjige. Mislil sem sicer, da bi moral biti jaz tisti, tako ste pa Vi.» — Drugi dan je dobil ona dva zvezka brž nazaj.

Napoleon in ženske.

Napoleon je imel v občevanju z ženskami zelo čudne navade; včasih se je dal voditi tudi samo od trenutne razpoložnosti. Kako je odpravil znano gospo Stael, smo videli že v 2. zvezku anekdot na straneh 10—12.

Na nekem dvornem plesu je bila tudi gospa Regnault, lepa in tisti večer prav posebno okusno napravljena dama. Cesar je bil slabe volje; motril jo je od nog do glave, lepa je bila, a baš to ga je jezilo. Slednjič ji je porogljivo rekel: «Gospa, ali veste, da se zelo starate?» Za trenutek je bila sicer osupljena, a se je brž zavedla in je s prijaznim nasmehom odgovorila: «Opazka Vašega Veličanstva bi me zelo bolela, če bi bila v tistih letih, da bi se vsled tega vznemirjala.» Vsi so s pogledi odobravalni ta odgovor in cesar je šel vznevoljen naprej.

Nekoč so bile povabljeni na dvorni bal žene onih mestnih svetnikov, ki sicer niso imele vstopa na dvor. Neko ženo je vprašal: «Kaj dela Vaš mož?» — Hotel je seveda vprašati, kako mu gre, kaj dela kot občinski svetnik itd. Ona mu je pa dobesedno odgovorila: «Sukno dela, Veličanstvo.» Neka dvorna dama se je precej glasno norčevala, slišavši ta odgovor; cesar se je pa hitro obrnil k nji in jo je poučil: «Madama, če bi morali ljudje poslušati Vaše blebetanje, kakor ga moram žalibog večkrat jaz, bi imeli pač več vzroka za smejanje, kakor ga imate pa Vi sedaj.»

Nerad je Napoleon videl, če je kdo brez njegove pomoči prišel naprej in je kaj pomenil. Na dvornem balu je videl nekoč gospo Cordon, duhovito soprogo enega

najbolj bogatih pariških bankirjev. Ta je bil postal bogat brez cesarjeve pomoči in to je Napoleona jezilo. Stopil je k dami in jo je precej zadirčno nagovoril: «Vi ste gospa Cordon?»

«Da, Veličanstvo.»

«Vi ste zelo bogati?»

«Da, Veličanstvo, osem otrok imam.» Cesar, kojega tedanji prvi zakon je bil brez otrok, se je vgriznil v ustnice in je umolknil.

Po drugi koalicijski vojski (1799—1802) je Napoleon pri obedu govoril z neko mlado damo. Hotela je biti duhovita, govorila je o slovstvu in umetnosti in je obšipala Napoleona z najrazličnejšimi laskavostmi. Slednjič je vzkliknila: «Kaj more biti človek še na svetu, če ni general Bonaparte?»

«Dobra hišna gospodinja», je odvrnil Napoleon.

Ta je zaslužila tak odgovor; splošno je bil pa Napoleon ravno vsled svoje jeze na eno samo, na gospo Stael, napram ženskam krivičen.

Lep odgovor.

Ruski car Aleksander III. (1881—1894) je šel na neko prireditelja za slepce. Najprvo so igrali kratko veseloigro, potem so pa mlade dame s krožniki nabirale darove za slepce. Izredno lepa mladenka je šla tudi k carju in mu je s prosečim pogledom ponudila krožnik. Car jo je občudovaje pogledal, položil zlat na krožnik in ji rekel: «Tole je za Vaše lepe oči, gospodična.»

Mlada dama je ralatno zardela, pa mu je krožnik spet ponudila in je rekla: «Veličanstvo, sedaj pa prosim še za ugasle oči naših ubogih slepcev.» Prijazno ji je prikimal in je položil na krožnik še dva zlata.

Pač res.

Znani francoski humorist in pisatelj romanov Alfonso Karr (1808—1890) je imel na deželi za soseda italijanskega grofa, čigar krasna knjižnica je bila znana daleč naokrog. Nekoč je poslal Karr služabnika-h grofu s prošnjo, naj mu posodi neko knjigo. Grof je odgovoril, da načelno ne posodi nobene knjige izven hiše, a da Karr lahko pride v njegovo knjižnico in je lahko ves dan tam.

Kmalu nato je prosil grof Karra, naj mu posodi škropilnico. Karr mu je odgovoril: «Načelno ne dam nobene škropilnice izven hiše; če pa hoče gospod grof pri meni škropiti in zalivati, mu je moj vrt ves dan na razpolago.»

(Dalje prihodnjič).

Haloi

Haloi

Vedite, da kupite razno manufakturno in razno drugo blago, kakor tudi volnena in svilna mlinska sita najceneje v trgovini

MARTIN SUMER, Konjice, Slovenija. 737 50—1

Proda se hiša

z vrtom, njivo, svinj, hlevi itd. v Studeneh pri Mariboru. Stanovanje na razpolago. Vse v najboljšem stanju. Za prvo potrebo je 20.000 Din. Polovica kupne cene se ne zahteva, temveč se samo vknjiževno zavaruje. Pojasnila daje A. Močnik, Maribor, Smetanova ulica št. 46. 185 2—1

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino in druge odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbelter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s kovaskimi odpadki in vlitino.

Mala usnjarna (Lederei), pol ure od Maribora, devet oratov zemljišča, majhen vinograd, sadonosnik, hiša, majhen vinograd, sadonosnik, hiša, spredaj enonadstropna, klet, usnjarna z bazeni, cemetnimi kadmi, vse v dobrem stanju, gospodarsko poslopje s hlevom in prešo, svinjak, se proda ali da tudi v najem. Se lahko takoj vseli in začne obratovati. Vprašati pri lastniku: Pergler, Maribor, Mlinška ulica 44. 74 6—1

POTNIKA

elektrotehniške siroke, jugoslavenskega državljana, išče znamenita elektrotehniška tvrdka. Ponudbe z životopisom in pogčji pod šifro »Verzirani putnik Za-1421« na »Publicitas d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva ulica št. 11. 110 2—1

Klobuke

perilo

čevlje

dežne plašče, dežnike, nogavice, kravate itd, kupite najceneje pri

Jakobu Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjig

„Cirilove knjižnice“ Dosedaj izšlo 7 knjig

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:	Kvišku srca! Pesmarica (zl. obr.), 15 D.
Kvišku srca, 35, 36, 47 D.	Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.
Rajski glasovi, 58, 62 D.	Družba vednega češčenja. Dve molitveni uri, 3 D.
Prijatelj otroški, 7,50, 8,50 D.	Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.
b) Za odrasle:	Vir življenja, 29, 41 D.
Bogomila, 22, 25 D.	Bog med nami, 20 D.
Pobožni kristjan, 15 D.	Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.
Češčena Marija, 47, 52 D.	Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.
Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.	Priprava na smrt, 29 D.
Venec pobožnih molitev, 40 D.	
Venec pobožnih pesem, 15 D.	
Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja apostolov 12 D.	

Somišljeniki, širite naše liste!